บทที่ ๗
ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่าข้อขัดข้องเกี่ยวกับความเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายหรือความเป็นบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายในบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปัจจุบันมี ๒ ประการ คือ

๑. หลักการในบทบัญญัติ มาตรา ๑๕๓๐ ที่กำหนดให้การทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายกรณีที่บิดาจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร และกรณีที่มีคำพิพากษาให้รับเด็กเป็นบุตรไม่มีผลย้อยหลัง ซึ่งวิธีทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยความสมัครใจหรือโดยการถูกบังคับทั้ง ๒ อย่างดังกล่าวนี้แท้ที่จริงแล้วเป็นแต่เพียงการยืนยันว่าเป็นบุตรหรือแสดงความเป็นบุตรซึ่งเป็นมาตั้งแต่เด็กเกิดฉะนั้นสิทธิทั้งหลายของเด็กย่อมย้อนหลังไปด้วย ส่วนการที่บุตรหรือบิดาจะปฏิบัติหน้าที่ได้เพียงใดเป็นอีกปัญหาหนึ่ง

การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเราได้นำเอาหลักการทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (Legitimation)ได้แก่ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายโดยวิธีที่บิดามารดาสมรสกันภายหลัง กับการรับรองบุตร(Recognition) มารวมกัน และนำหลักการไม่มีผลย้อนหลังมาใช้แก่ทุกกรณีเช่นนี้จึงเป็นอุปสรรคไม่สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุตรตามธรรมชาติซึ่งได้มีคำพิพากษาให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายภายหลังที่บิดาตายแล้วไม่อาจรับมรดกของบิดาได้ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีคำพิพากษาฎีกาแปลความมาตรา ๑๖๒๗ "บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมนั้นให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามความหมายแห่งประมวล

กฎหมายนี้" หมายความถึงบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองโดยพฤติการณ์ (Recognition)แล้วให้มีสิทธิรับมรดกได้เพื่อความเป็นธรรมแก่เด็กดังกล่าว ทั้งๆที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองบุตรตามธรรมชาติไว้แต่ประการใด

ดังนั้นจึงขอเสนอแนะในเบื้องต้นว่า ถ้าหากจะไม่บัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับรองบุตรตามธรรมชาติ หรือการแสดงความเป็นบิดาไว้ต่างหาก ก็ควรจะแก้ไขมาตรา ๑๕๓๐ (๒) (๓) ให้มีผลย้อนหลัง เพราะการใช้วิธีตีความตามคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวจะทำให้เกิดความยุ่งยากเกี่ยวกับการตีความในเรื่องอื่นๆเกี่ยวกับการรับรองบุตรอีกมากมาย เพราะล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติไว้ทั้งสิ้น

๒. หลักการที่แปลว่าให้บุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรตามธรรมชาติที่ทำให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นมีสิทธิตามกฎหมายในฐานะบุตรได้ หลักการอันนี้ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุตรนอกสมรส เพราะถ้าแปลตามนี้บุตรนอกสมรสแม้จะรับรองแล้วก็ไม่มีสิทธิในฐานะบุตรแต่ประการใด ซึ่งเป็นการแปลกฎหมายขัดต่อสิทธิขั้นมูลฐานของสิทธิมนุษยชน ทั้งประเทศที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้เทียบเคียงมาใช้ต่างก็ให้บุตรนอกสมรสผู้ซึ่งสามารถพิสูจน์ความสัมพันธ์กับบิดามารดาได้ ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูทั้งสิ้น

ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร กฎหมายได้ใช้ถ้อยคำต่างกัน เช่นมาตรา ๑๕๓๓ บุตรชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิใช้นามสกุลและรับมรดกได้

๑๕๓๖ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์

ถ้ากฎหมายต้องการให้บุตรชอบด้วยกฎหมายและบุตรตามธรรมชาติที่ทำให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นมีสิทธิในฐานะบุตรได้ กฎหมายก็ควรใช้คำให้เหมือนกับมาตรา ๑๕๓ "บุตรชอบด้วยกฎหมาย" ทุกมาตราไป การที่กฎหมายใช้คำว่า "บุตร" เฉยๆย่อมต้องแปลว่าบุตรนอกสมรสด้วย อย่างไรก็ตามการแปลกฎหมายดังนี้ ก็ยังคงขัดข้องอยู่ เพราะตามหลักแล้วบุตรนอกสมรสที่จะมีสิทธิได้ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นจะต้องอย่างน้อยสามารถพิสูจน์ความสัมพันธ์กับบิดามารดาได้ และประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ของเราก็ไม่มีบทบัญญัติดังกล่าวไว้ เพราะมาตรา ๑๕๒๔ นั้นเป็นบทที่ใช้พิสูจน์ ในกรณีที่บุตรเกิดในสมรสและมีการสงสัยว่าเด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ดังนั้นจึงใคร่เสนอแนะว่า ไม่ควรแปลกฎหมายในหมวด ๒ ว่าบุตรชอบด้วยและบุตรตามธรรมชาติที่ถูกทำให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นที่มีสิทธิในฐานะบุตรได้ และเพิ่มเติมบทบัญญัติเรื่องการรับรองให้เป็นบุตรตามธรรมชาติ หรือการแสดงความเป็นบิดาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เพื่อความเป็นธรรมแก่เด็ก.